

Levéltárunkban található címeres nemesleveleink gondozásáról

2012-ben indult el az a Magyar Nemzeti Levéltár által indított projekt, amelybe az összes megyei levéltár is bekapcsolódott, mégpedig azzal a céllal, hogy az őrizetükben lévő címeresleveleket összerendezik, megadott szempontok szerint összeírják és később egy közös, országos adatbázisba feltöltik az oklevelek legfontosabb jellemzőit. Levéltárunkban ezt a munkát Henzsel Ágota kezdte el. Jelenleg két vármegyéből található meg az armálisok, Szabolcs vármegyéből 38 db, Szatmár vármegyéből 76 db. Címeres nemesleveleink levéltárunk értékes és egyedi darabjai. Mindenképpen meg kell jegyezni, hogy országos összehasonlításban a 114 darab armálisa magasan kiemelkedik a többi megye közül (ha az Országos Levéltár gyűjteményét nem vesszük figyelembe). A címeres nemeslevél pergamenre íródott, latin nyelvű, jogbiztosító dokumentum, amelyet a mindenkori uralkodó (magyar király, illetve az erdélyi fejedelem) adományozott az arra érdemes személynek. Az adományozás csak rangemelés jelentett, a nemesítés nem járt együtt birtok-, illetve pénzádománnyal. Címeres nemesleveleink a 16-18. század közötti időszakból származnak, a Szabolcs vármegyei címereslevelek közül a legrégebbi a Szele Mihály számára 1584-ben kelt armális, míg Szatmár vármegyéből Hermánszeghy Jánosé 1626-ból.

Ágota nagy gonddal és kellő hozzáértéssel dolgozta fel ezt a gyűjteményt, címerszerzők szerint készített listát a nálunk lévő oklevelekből, felmérte a nemeslevelek külső állapotát és fontosabb ismertetőjegyeit, kialakította őrzési helyüket a raktárban illetve többek között javaslatot tett a nagyon rossz minőségű oklevelek restaurálására is.

Miután 2016-ban elkezdtem dolgozni a levéltárban az egyik első és legfontosabb munkám a címeres nemeslevelek adatbázisba való feldolgozása lett. Ekkor ismerkedtem meg mentorommal, Henzsel Ágotával, aki tanácsaival, javaslataival indított el erre az izgalmas útra. Egy-egy címereslevél feldolgozása hosszú időt vesz igénybe, nagyon türelmes és alapos munkát igényel, hiszen minden apró részletre oda kell figyelni a vizsgálat során. Kellő alaposággal meg kell vizsgálni az oklevél típusát (pl. adománylevél, nemességmegújítás, nemesség megerősítése, lófőtség adása), a fennmaradási formát (pl. eredeti, hamisítvány), a pecsételési módját, a címerképet és annak leírását a szövegben, az armális kihirdetésének helyét és idejét, illetve az oklevélben szereplő személyeket is (adományozó, adományos, ellenjegyző, vármegyei tisztségviselők).

A kutatószolgálaton eltöltött idő alatt sokszor tapasztaltam, hogy a kutatók részéről nagy az érdeklődés a címeres nemeslevelek iránt. Ágota segítségére minden alkalommal számíthattam, készségesen és kedvesen adott segítséget akár a kutatóknak, akár nekünk, a kollégáinknak. Bár kevés ideig, de megadatott nekem, hogy egy szakmája és a közép- és koraújkorai magyar illetve latin nyelvű források iránt rendkívül elhivatott személytől tanulhattam meg az alapokat.

Végezetül annyit szeretnék elmondani, hogy nagyon bízik abban, hogy mind a szabolcsi, mind pedig a szatmári címeresleveleink egyszer majd kötet formában, Henzsel Ágotának ajánlva napvilágot láthatnak.